

[Hans Hansen (Rørby).]

vidt stabiliserede, at en virkelig, det vil sige endelig, Gældssanering er mulig. Der er næppe Tvivl om, at store Dele af Landmændene i Dag ikke er i Stand til at forrente og afdrage den Gæld, der hviler paa deres Ejendomme, og naar man ikke tør lade dette Forhold faa sin naturlige Udløsning gennem Tvangsauktioner, er der vel næppe anden Udvej end at lade Staten gribe ind og søge at fremme Gældens Afvikling. For øvrigt er Gældssanering gennem Tvangsauktioner vistnok ikke saa frygteligt et Middel, som man har pustet det op til. Under den store Landbrugskrise i forrige Aarhundrede kom kun nogle ganske faa Tusinde Ejendomme til Tvangsauktion; i langt de fleste Tilfælde ordnede Debitor og Kreditor sig med hinanden, idet Kreditor indsaa, at han stod sig ved godvilligt at nedskrive sit Tilgodehavende, saa at den gamle Ejer kunde blive paa Gaarden. Men denne Vej er efter de mange Løfter om Hjælp alene af politiske Grunde spærret, og derfor er der ingen Vej uden om, at Staten maa søge skabt en Afviklingsordning, der bringer Gælden ned paa et rimeligt Niveau.

Vi mener, at en Gældsafviklingsordning er nødvendig, ogsaa for at Ejendomspriserne kan komme ned, saa at Ungdommen faar en særlig Chance for at klare sig. Det har den ikke i Dag. Aarsagerne hertil ligger i, at man gennem Henstands- og Akkordordninger kunstigt har nedsat Udbudet af Ejendomme saa stærkt, at Tilbudet i Virkeligheden ikke svarer til Efter-spørgselen. Landejendomsmarkedet er saaledes paa en vis Maade indefrosset, og det maa først og fremmest af Hensyn til den Ungdom, der med friske Kræfter og frisk Kapital staar parat til at rykke ind i Landejendommene, være et ufravigeligt Krav til en Gældssaneringsordning, at denne Indefrysning paa den ene eller den anden Maade ophæves. Den Del af Landbrugerne, der økonomisk og fagligt maa betegnes som Undermaalere, bør udskiftes; vi har ikke Raad til under saa vanskelige Forhold for Landbruget, som der er nu, at beskytte Udygtighed eller økonomisk slet Drift.

Et andet Krav, der maa stilles til en Statsordning af Gældsforholdet, er, at ingen Landmand, hvis Kreditor har den Tillid til ham, at han er i Stand til at drive Ejendommen med lige saa stort Udbytte som de fleste andre, paa Grund af Ordningen sættes fra sin Ejendom.

Det forekommer mig ikke, at Landbrugsministerens Forslag opfylder helt disse Betingelser. Rentelettelsen paa de 3 pCt.

gennem de to Aar er jo en direkte Hindring for en Nedskrivning af Gælden under enhver som helst Form. De 50 000 Ejendomme, der efter Gældsforslagets § 1 skal opnaa denne Lettelse, gaar straks helt og holdent ud af Ejendomsmarkedet. Det er et Tilskud af ganske samme Karakter som det Tilskud, der blev givet ved det saakaldte trekantede Forlig mellem Regeringen og Det konservative Folkeparti i Efteraaret 1932.

Saneringslaanene, der, formentlig af rent finansielle Grunde, ikke maa overstige de 100 Mill. Kr., synes ikke væsentligt at adskille sig fra de hidtidige Akkordlaan ud over, at Renten er sat saa lav, og om Akkordlaan har Statsministerens Udvalg af 19. Februar 1934 udtalt sig meget skarpt. Det har fremhævet, at man ved Akkordordninger hindrede en naturlig Udskillelse af uegnede Kræfter inden for Landbruget og dermed bidrog til at holde Ejendomspriserne oppe; Udvalget hævdede derfor, at Akkord og Moratorium maatte være den sidste Udvej, man anvendte, og kun anvendte i Tilfælde, hvor det ogsaa var i Kreditors Interesse, som jeg fremhævede før, at Ejeren holdtes ved Ejendommen. Statsministerens Udvalg bestod, som det vil huskes, af Professor ved Landbohøjskolen O. H. Larsen, Professor, Dr. polit. Axel Nielsen, Professor Sindballe og Forstærker I. C. Overgaard, fire lige fremragende og lige uafhængige Mænd.

Der kunde være al mulig Grund til at genoptage den Tanke om en Gældsafviklingsafdeling, som dette Udvalg i Hovedlinierne har peget paa. Nu kan jeg tænke mig, at den højtærede Landbrugsminister heroverfor vilde sige, at saa maa man ogsaa tage dette Udvalgs Rentelettelsesforslag med. Men Hensigten med dette Forslag, der blev stillet af disse Mænd, var, at Landbruget skulde have en Rentelettelse af en saadan Størrelse, at den, lagt til Landbrugets Nettoudbytte, skulde give 4 pCt. Forrentning af Ejendommens Værdi med Besætning og Inventar. Nu viser imidlertid Landøkonomisk Driftsbureau's Regnskaber, at vi har en Forrentningsprocent paa endog 4,1, og der synes at være Udsigt til, at Procenten bliver højere for indeværende Aar, saa den Side af Sagen kommer slet ikke i Betragtning i denne Forbindelse. Det viser sig ogsaa, at Landbrugsministeren i Bemærkningerne til Lovforslaget simpelt hen giver Afkald paa at begrunde den 3 pCt.'s Rentelettelse og i Virkeligheden kun begrunder Saneringslaanene.